

Í Føroyum verður framleitt fyri framleiðarans skuld

-Eg taki fult undir við, at smábygdinrar antin fáa stuðul ella varðveita festini til tess at tryggja framhaldandi búseting. Men hetta verður ikki gjørt við at lata ríkmenn í Suðurstreymi halda silvurbrúðleyp í egnum fjósum ella útnytta fornminni til vinnulig endamál skrivur Kári á Rógvi Olsen, óðalsmaður, hagastýrislimur og stud. jur. í hesi greinini.

Sum hagastýrislimur og óðalsmaður um ein hals skal eg her við greiða frá, hvørjar bygnaðarlígar broytingar eru neyðugar til tess at jørðin í Føroyum skal geva sum mest av sær.

- Marknaðurin skal ráða fyri framleiðsluni - ásetan av minstaprisi verður bannað.
- Festini verða seld - tey smæstu og tey á størplássum fyrst og fremst.
- Jarðarráðið verður avtikið - skattgjaldrin fær jarðargrunnin og festikonti aftur.
- Tað almenna stuðlar nýhugsan og royndum - ikki rakstri.
- Matrikkullóggávan broytt - úttan- og innangarðs fyrst seg - sola loyvd í heilum gyllin.

Framleiðslan av seyðakjøti er vaksan.

Meðan alt annað hevur rapað í Føroyum, eru vit nakrir, sum kunnu gleðast um framburð. Vit, ið framleiða seyðakjøti á felagsbrúsum, hava sæð okkara framleiðslu vaksandi støðugt í fleiri ár. Vit fáa í dag meiri og betri seyð enn fyrr. Hvørt ár hoyggja vit meira til seyðin, hvørt ár gera vit fleiri ílegur í hegn, hús og rættir, sum betra um úrtøkuna alsamt.

Eg hugsi, vit prógva læruna um, at vinnan arbeidir best undir trygði. Tí sanniliga verða vit trystir. Bóndafelagið, Jarðarráðið, matrikkullóggávan og fram um alt festisskipanin eru kleppar um beini á okkum, og hart leikar á. Men eg vil tó halda, at vit voru hesi betur fyrst úttan og hevdur havt tað betur undir einum liberalum marknaðarsinnaðum styri.

Ere de små, så ere de raske.

Haðani, eg eri ættaður, hava vit spesialiserað okkum í at framleiða seyðakjøti. Vit hava langt síðani unnsæð, at tíðin er farin frá at hava kúgv í hvørjum hús. Nú er tað seyðurin, ið fær hoyggð. Felagshagarin, ið hava tær flestu hendurnar og bestu figgarvænurnar, hava, har lættatkomuligt er, bygt felags seyðahús, sum eigarar og festarar lata hoyggja til eftir eiginðomi og festistædd. Í fjárlógðum brattlendi er seyðurin í kenning, og hvør tekur sín seyð inn um veturin. Hetta hevur alt-samt fært við sær, at seyðurin er betur fyrst, kann tilskil fáa fleiri lomb og føða tey líka væl. At vit hava seyðin í felag ger, at buseyðurin (seyður ið eigur bitid á bonum á vetri - ikki heima-seyður) ikki verður yvirskipaður, og at altíð besti seyðurin verður settur við.

Minar fyra gyllin góvu mæri í fjór 8½ seyð. Ein uppá seg stórr grannahagi, sum eisini liggur í felag, men hevur fyra festarar til 9 merkur ímóti okkara 16 eigararum/festarum til 5 merkur, tók gott og væl ¼ seyð á gyllin. Vóru teir triggjar ella fyra ferð so nógvir, tóku teir eisini triggjar ella fyra ferð so nógv!

Jarðarlóggáva

Løgmaður, ið rættiliga royndi seg sum skemtara á nýggjársinum við at siga royndarstøðina vera ein landbúnaðardepil, nevndi í sama viðfangi nevnd, ið sett var at endurskoða landbúnaðarlóggávuna. Vit óðalsmenn vilja heita á hann um at endurreisa ta marknaðarbúskaparligu skipan, okkara forfedrar skaptu á hægri stóði enn partafelagslógávan kann sigast vera á í dag. Skipan okkara byggir á, at stór brúki ikki verða bytt sund-



Kári á Rógvi Olsen, stud. jur. heitir í hesi greinini inniliga á óðalsmenn, frælslyntar festarar stórar sum smáar og tey, ið ynskja at gerast jarðarbrúkarar, um at skriva tingmonnum ella bløðunum brøv, so orðaskiftið á tingi ikki verður sum í 1988, tá einans Adolf Hansen tók orðið í orðaskiftinum um landsjórð.

ur! Hver hagin hevur síðani eitt áljóðandi virði í gyllin og merkrum. Hver eigiari kann so eiga eitt avist gyllinstal og hevur tað skyldur og rættindi harestir. Styrkin í skipanini er, at vit standa sum ein maður og kunnu byta uppgávur og skyldur sum tað passar best. Men skipanin virkar best, um ein relativt stór umseting er av jørð. Sum hagastýrislimur biði eg manga nátt eftir fleiri smærri eigarum, hetta tí eg plagi at taka mæri av at krevja pengar inn, tá felags ílegurnar skulu gjaldast. At tokan verður bytt smatt hevur onki við raksturin at

gera - tað fer sum kunnugt smærri - úttan so at gyllinstalið er eitt nú 2 gyllin 12½ skinn, tí tá ber ikki til at leggja jørð saman á bytinum. Tvær tydingarmiklar broytingar skulu tí til. Onnur at áseta minstu selueind t.d. ein gyllin. Hin at viðgerða úttangarðsjørð sum ta, hon er, nevniliga ideellir partur (brókar) av einum matrikkulnummari - ikki partur av øðrum matrikkulnummari, ið eisini umfatar neyst, hús, bæ, trádír o.a. Síðani má minniluta-eigarin verjast betur eftir prinsippinum í Seyðabrevinum. Har tað stendur, at tá menn eiga haga

saman, og annar vil kyrra og hin ikki, tá skal tann ráða, sum kyrra vil. Gevði eigarum møguleika at krevja eitt minstatal av fjáldøgum (relevant á smáplassum). Hagastýrini mugu eisini hava greiðar heimild at krevja eigarar eftir skyldum sinum t.d. við pantirætti.

Tað almenna hevur slept endanum

Men teir visu menn, ið stýra og ráða, visa sít virði. Meðan fyrr bar til at fáa brundseyðin syndan, so eru vit nú sleptir uppá fjall og mugu sjálvir skipa fyrst hesum syningum, um vit vilja hava tær. Eitt arið læt Føroya Bjór premíur fyrst góðan brundseyð, meðan landsins styri, sum skuldi skapa karmar fyrst vinnulivi, avmarkaði seg til at figgja raksturin hjá mjólk-arframleiðarum. Stýris-skipanarnevndin avmarkaði seg til at siga, at tað átti at verði landsstýrið, ið lat jarðarráðnum valdið frá føroyska fólkastýrinum og ikki lógtíngið. Ursliðið er, at bøndurnir sita báðumegin borðið - sekiá um og jatta sær sjálvum studning. Vit hava í Føroyum nógv skilagott fólk innan almenna landbúnaðarumsiting. Men á jarðarráði, matrikkulstovu og royndarstøð sita hesi fólk og gera nyttuleyst ella skaðiligt arbeiði. Ráðið og stovan gera meningsleysar mætingar av, hvat marknaðurin hevði valt sum hóskaði brúki. Støðin ger ongar royndir, men er karantenustøð hjá bøndrum, ið nústani hava inn-sæð, at studningskýrnar framleiða ov dýra mjólk. Jóannes Dalsgarð, ið troystur er av at fáast við ættargransking og ikki búnaðarfrøði, sigur soleiðis: "Jarðarbrúkið er ein vinna sum allar aðrar og eigur tí at virka undir somu karmum sum aðrar". (Dagblaðið 3/2-95).

Einahandilin endurreistur

Sjálvur havi eg einaferð lænt ein brund av royndarstøðini í Kollfjardardali. Hetta var sjálvsagt aðrenn, hon varð turgeld. Royndarstøðin hevur eins og vit roynt at alt fram seyð, ið ber genetisku eiginleikar til at lemja fleiri lomb. Men onki skipað samstarv er til tess at fáa framúr-góðar brundir við hesum eiginleikum at brunda á fleiri plássum og í fleiri ár. Skuldi nakar ivast um or-søkina, so er at hyggja í Dimmalætting í november 1993. Undir yvirkristini: "Skilaleyst at lata seyðin lemja oftari" slær Páll Pat-urson fæst vinnubygnaðin í Føroyum: "bøndur mugu hava møguleikan at sleppa av við kjotið fyrst ein samu-ligan pris... Í okkara feru kundi tað verði gjørt við at steðga innflutningi av út-leidskum seyðakjøti til Føroya". Brúkarin hevur bara at halda kjaft, vit framleiða fyrst framleiðarans skuld. Teir, sum framleiða, hava ævigan rætt til tess, og so mugu tey jarðar-leysu gjalda tað, livistand-arðurin hjá bøndrunum kostar. Ein av teimum fáu glottunum í hesum degum, nevniliga friaru handelsav-talurnar við útheimin, sum gera tað biligari hjá hart sperða føroyingum at liva, vil feudalharrin myrkja fyrst. Um sína stóru neyð sigur hann: "Tá er greitt, at vit ikki kunnu framleiða meira seyðakjøti í Føroyum". Mitt svar: **Move Over!**

Oftari í bløðunum enn í haganum

Tað er lítið at undrast á, at føroyskir bændur hava norskar sum fyrmynd. Ein kanning hjá liberala tíðar-ritinum The Economist visti, at norskir bændur fáa

